

Lukas kapitel 22. Övers och komm: Bo Giertz

Evangelium enligt Lukas Kapitel 22 Judas blir förrädare (Luk 22:1–6)

Översättning

Nu nalkades det osyrade brödets högtid, den som kallas påsk. Överstepräster och de skriftlärd försökte räkna ut hur de skulle kunna röja honom ur vägen, eftersom de var rädda för vad folket skulle göra. Men Satan for in i Judas, han som kallades Iskariot och var en av de tolv. Han gick bort och talade med överstepräster och befälhavarna för tempelvakten om hur han skulle kunna utlämna honom till dem. De blev glada och kom överens om att ge honom pengar. Han gick med på det och sökte sedan efter ett lägligt tillfälle att utlämna honom åt dem utan att det uppstod någon folksamling.

Kommentar

Nu börjar den del av evangeliet som vi brukar kalla passionshistorien. Lukas följer ganska nära ordningen hos Markus, men han har en mängd eget stoff, hämtat ur någon annan källa, och den språkliga utformningen är ganska avvikande, med många ord som finns i litterär grekiska men annars inte förekommer i Nya Testamentet.

Lukas har uteslutit berättelsen om kvinnan som smorde Jesus med nardusolja i Betania. Orsaken antas ha varit att den hade vissa likheter med berättelsen om synderskan i Simons hus. Lukas har anspråk på sig själv som författare och vill inte ge sken av att upprepa sig. Därför har han också uteslutit frågan om det främsta budet (Mark 12:28 f) bland ”stridssamtalen”. Han har förut berättat något liknande som inledning till liknelsen om den barmhärtige samariten (10:25 f).

I stället knyter nu Lukas samman notisen om motståndarnas villrådighet med berättelsen om Judas förräderi. Bland motståndarna spelar från och med nu överstepräster en ledande roll. Sen tempelreningen är de på det klara med att Jesus måste oskadliggöras. Problemet är att han har så stora sympatier bland folket. Griper man honom i allas åsyn, kan det bli kravaller. Det måste till varje pris undvikas, eftersom romarna säkert kommer att ingripa och ingen vet var det hela slutar. Man kan alltså förstå översteprästers glädje när Judas dyker upp och förklarar sig villig att utlämna Jesus ”utan att det uppstår någon folksamling” eller – som orden också kan betyda ”när folk inte är samlade”.

Befälhavarna för tempelvakten hörde till de högre funktionärerna vid templet. De förde befäl över templets egen ordningspolis, som bestod av leviter.

Förberedelserna till påskmåltiden (Luk 22:7–13)

Översättning

Så kom den dag i det osyrade brödets högtid, då man skulle slakta påskalammet. Då sände han iväg Petrus och Johannes och sade: Gå och red till åt oss, så att vi kan äta påskalammet. De frågade honom: Var vill du att vi skall reda till det? Han svarade: Strax ni kommer in i staden, kommer ni att möta en man som bär en kruka vatten. Följ honom till det hus där han går in, och säg till värden i det huset: Mästaren frågar dig: Var finns salen där jag kan äta påskalammet med mina lärjungar? Han kommer då att visa er en stor sal i övre våningen med dynor på bänkarna. Red till åt oss där. De gick bort och fann allting som han hade sagt dem. Och de redde till påskalammet. Kommentar

Den dag då påskalammet skulle slaktas var den 14 i månaden Nisan som ungefär motsvarar vårt april. Det var den egentliga påsken. Sen följde under en hel vecka det osyrade brödets högtid. Men man var inte noga med att hålla isär begreppen och även judar kunde uttrycka sig så som Lukas gör här.

Synoptikerna tycks förutsätta att Jesus åt påskalammet med sina lärjungar i vanlig ordning den 14 Nisan. Johannes menar – av allt att döma – att det skedde redan dagen förut och att Jesus dog den 14 Nisan, vid den tid då påskalammet slaktades. Alla fyra är ense om att han dog en fredag och att den sista måltiden hölls torsdag kväll. De lärde lutar i vår tid åt att ge Johannes rätt i fråga om dateringen. I så fall kan Jesus ha följt en annan kalender än den officiella eller ha föregripit påskfirandet, medveten om att slutet förestod.

Vi har vant oss att tala om att man ”åt påskalammet”. Grundtexten säger snarare att man ”åt påskmåltiden”. Själva påskalammet ingick inte alltid i den måltiden. Alla judar, som firade påsk utanför Jerusalem, gjorde det utan själva lammet, men med de bittra örterna, det röda fruktmoset, de fyra vinbägarna och det långa ritualen som hörde med till den judiska påsken. Faktiskt talas det ingenstans i evangelierna om att det förekom ett påskalamm vid den sista måltiden. Allt som berättas passar lika bra på en påskmåltid utan lammet, så som den måste hållas, om man inte följde den officiella kalendern, eftersom påskalammet skulle slaktas i templet och det bara fick ske den 14 Nisan efter klockan 12.

Den dag det här är fråga om skickar Jesus två lärjungar in till Jerusalem. Lukas – ensam – ger oss namnen på dem: Petrus och Johannes. De får en order som förefaller lika gåtfull som den som Jesus gav angående den lilla åsnan vid intåget. De som berättar är uppenbarligen övertygade om två saker: att allt detta var utstakat och bestämt av Gud och att Jesus visste vad som skulle ske. Vi kan sen gissa att mannen i huset med den stora salen var en lärjunge, och att han lovat reservera ett rum i det överfulla Jerusalem. Att rummet skulle ha bänkar med dynor på var en förutsättning för påskmåltiden. Då

skulle alla judar ligga till bords, så som förmögna människor gjorde, till tecken på att de var ett fritt folk, som räddats av Guds starka hand från sina förtryckare i Egypten. Den sista påskmåltiden (Luk 22:14–18) Översättning

När tiden var inne, lade han sig till bords och apostlarna med honom. Och han sade till dem: Jag har längtat mycket efter att få äta detta påskalamm med er, innan mitt lidande börjar. Ty jag säger er, att jag aldrig mer kommer att äta det, inte förrän de sin fullbordan i Guds rike. Så tog han kalken, läste tacksägelsen och sade: Tag detta och dela det mellan er. Ty jag säger er att jag från denna stund aldrig mer skall dricka av det som vinträdet ger, inte förrän Guds rike kommer.

Kommentar

Alla tre synoptikerna säger oss att det var de tolv som åt påskmåltiden tillsammans med Jesus. Lukas kallar dem ”apostlarna”, vilket på det här stället är oegentligt. De var nämligen i denna stund inte Jesu befullmäktigade ombud. Men Lukas som vant sig att kalla de tolv ledarna i urförsamlingen för apostlar, använder någon gång det ordet om dem redan på den tid de vandrade med Jesus.

Lukas nämner två gånger att Jesus tog ”kalken”, alltså den stora gemensamma vinbägaren, och räckte den runt. Vid påskmåltiden gjorde husfadern detta fyra gånger enligt det föreskrivna ritualen. Lukas nämner två bägare och säger uttryckligen att det andra gången var fråga om den bägare, som dracks efter måltiden och kallades ”välsignelsens bägare”. Den bägare som han nämner först förmodas ha varit den första eller möjligen den andra.

Av de fyra äldsta handskrifter vi har bevarade saknar en (den yngsta bland dem) orden om den senare av de två bäarna (alltså vers 20) och dessutom det närmast föregående stycket (vers 19 fr o m orden ”som blir utgiven”). Detta har gett upphov till en rad teorier om instiftelseordens ursprungliga lydelse. Det finns emellertid starka skäl att anse den längre texten som den ursprungliga. Den stämmer nämligen på det närmaste med den version, som Paulus ger oss i Första Korintierbrevet (11:23 f). Det brevet skrevs omkring år 54, alltså tidigare än något av våra evangelier. Paulus säger där uttryckligen att han återger vad han mottagit som förpliktande tradition från Kristus. Det gäller alltså ett stycke ur kristen ”paradosis”. Det är otänkbart, att Lukas inte skulle ha känt till den, så många gånger som han varit med när Paulus ledde nattvardsfirandet.

Den första bägaren bör alltså ha varit en del av den föregående påskmåltiden. Jesus hade sagt de tolv, hur han längtat efter att få påsk med dem – för sista gången, innan hans lidande började. Han skall aldrig mera göra det, säger han, ”förrän de får sin fullbordan i Guds rike”. Det är ett viktigt ord. Det visar hur Jesus såg på de heliga bruk som föreskrevs i lagen. De pekade framåt. De var givna av Gud som en förebild och förberedelse till något bättre. Tillämpat på Påsken betyder det, att befrielsen ur Egypten skulle få en motsvarighet i en större befrielse ur en värre trældom. Liksom Israel då togs upp i Guds förbund och blev hans folk, skulle Gud en gång sluta ett nytt förbund och utvälja åt sig ett större folk och föra det in i ett bättre rik. Och det var detta som skulle ske nu. När Jesus tar bägaren säger han att det är sista gången. Det gamla förbundet har haft sin tid. Nu kommer något nytt. Den första nattvarden (Luk 22:19–20) Översättning

Och han tog ett bröd, läste tacksägelsen, bröt det och gav åt dem och sade: Detta är min kropp, som blir utgiven för er. Gör detta till min åminnelse. På samma sätt tog han kalken efter måltiden och sade: Denna kalk är det nya förbundet i mitt blod, som blir utgjutet för er.

Kommentar

Så följer den första nattvarden. Jesus omformar påskmåltiden. Han bryter det sega, osyrade brödet, som måste rivas sönder. Han säger att det är hans kropp som blir utgiven för dem. Så skall hans kropp brytas ner och offras för deras skull. Han befäller dem att göra detta till hans åminnelse. I ordet ”åminnelse” ligger att något ur det förflutna hämtas fram på nytt, blir närvarande och levande. Efter måltiden tar han kalken, som nu skulle drickas som en tacksägelsens bägare. Och nu säger han det med uttryckliga ord: Här sluts ett nytt förbund. Det sluts genom att han gjuter sitt blod för dem. Guds förbund med oss är nämligen inte ett avtal mellan två fördragsslutande parter. Det är ett erbjudande och ett löfte från Gud, något han förbinder sig att göra med envar som vill träda in i förbundet. Förrådaren vid samma bord (Luk 22:21–23) Översättning

Men se – han som förråder mig, hans hand vilar jämte min på detta bord. Ty Människosonen går bort, som det blivit bestämt, men ve den människan av vilken han blir förråd! Då började de fråga varandra, vem det kunde vara som skulle göra något sådant. Kommentar

Så kommer det smärtsamma, det otroliga. Det kommer som ett utrop över Jesu läppar. Här vid samma bord sitter den som skall förråda honom. Lukas har tydligen velat göra det fullt klart, att Judas var med vid den första nattvarden. Jesus hade kommit för att uppsöka och frälsa, inte för att döma. Han har inte ett bittert ord för Judas. Det han känner är medlidande, förskräckelse inför denna arma människas öde. Han pekar inte ut honom. De tolv börjar fråga varandra – kanske med en viss hetta, det kan ligga i uttrycket – vem som kan göra något sådant.

Samtalen i nattvardssalen (Luk 22:24–30)

Översättning

Det uppstod också en tvist mellan dem om vilken av dem som skulle anses vara störst. Då sade han till dem:

Folkens konungar uppträder som herrar över sina folk, och de som har makten får heta "Ers Nåde". Men med er är det inte på det viset, utan den störste bland er skall vara som den yngste och ledaren som en tjänare. Ty vem är förmer, bordsgästen eller den som passar upp? Är det inte bordsgästen? Men här är jag som en tjänare ibland er.

Ni är de som troget stannat kvar hos mig i alla mina provningar, och nu ger jag er konungslig makt, så som min Fader har givit mig, så att ni skall få äta och dricka vid mitt bord i mitt rike och sitta på troner som domare över Israels tolv stammar. Kommentar

Lukas har fler beröringspunkter med Johannes än någon annan av synoptikerna. Liksom Johannes säger han att Judas handlande djupast berodde på att Satan tog honom i besittning (Luk 22:3, Joh 13:2 och 27). Nu får vi höra Jesus säga, att han är här i nattvardssalen "som en tjänare" bland sina lärjungar. Ordet förutsätter att Jesus på något vis betjänat tolv, som fått vara bordsgäster. Det är ju just vad Johannes berättar: han tvädde deras fötter och gjorde vad som ålåg en tjänare eller den som var yngst. Ordet "tjänare" är för övrigt detsamma som vi har som lålord i "diakon" och "diakonissa". Jesus har förverkligat också det kristna diakonatet.

Orsaken till Jesu ord var en tvist mellan lärjungarna om rangordningen i Guds rike. Markus och Matteus berättar om något liknande på vägen upp till Jerusalem. Det är värt att lägga märke till, hur öppet man inom urkristendomen kunde tala om de kristnas fel, inte bara i största allmänhet utan också hos sina egna ledare.

Den hederstitel som här återgetts med "Ers Nåde" heter på grekiska euergetes och betyder "välgörare". Det var ett namn som många av de hellenistiska furstarna hade lagt sig till med.

Paradoxalt nog låter Lukas i samma anledning Jesus tala om hur hans apostlar skall få sitta på troner "som domare" över Israels tolv stammar. Att "döma" har här sin gammaltestamentliga betydelse: att styra. Så småskurna syndare kan alltså trots allt bli brukade till stora ting i Guds rike, bara de blir kvar hos Jesus.

Det finns alltså något slag av styrelse också i Guds rike. Gud skaffar sig ett nytt Israel. De tolv stammarna var också något som pekade framåt och skulle få sin fullbordan i Guds rike. Vad Jesus här talar om kan vi bara ana. Tydligt är det i varje fall, att Guds rike inte betyder ett förverkligande av den absoluta individualismen. Också där finns tjänster och ämbeten. Några blir de första och några de sista. Men det hör med till Rikets väsen, att alla upplever sin tjänst och sin plats som något fullkomligt meningsfyllt och som en ogrumlad lycka.

Jesus talar om sina "provningar". Det måste syfta på hans liv "innan mitt lidande börjar". Jesus har inte talat ofta om det, men här och var har det glimtat fram. Människosonen har ingen plats där han kan vila sitt huvud. Hur länge skall jag behöva stanna hos er och ha tålmod med er? Sådana ord låter oss ana hurdant hans liv var.

Inför provet (Luk 22:31–34)

Översättning

Simon, Simon, se, Satan har begärt att få er i sitt våld för att kunna sålla er som vete. Men jag har bett för dig att din tro icke skall bli om intet. Och när du en gång har omvänt dig, så styrk dina bröder. Han svarade honom: Herre, jag är beredd att följa dig både i fångelse och i döden. Men han sade: Jag säger dig, Petrus, tuppen kommer inte att gala i natt förrän du tre gånger har förnekat mig och sagt att du inte känner mig. Kommentar

Jesus förbereder Simon Petrus på provet som förestår. Satan har begärt att få sålla lärjungarna som säd, alltså så som en bondeman sållade bort agnarna. Vi har här ett exempel på hur konkret Jesus talar om Satan. Tanken att Satan kan begära av Gud att få sätta fromma människor på prov möter vi i Jobsboken (1:6 f). Jesus förutsätter tydligen att han nu får göra det. Men Jesus ger in Petrus någon förmaning att rusta sig och under alla förhållanden stå fast. Han vet att Petrus kommer att falla och han låter honom veta det. Vad Jesus har att säga, är att han bett för honom. Han har bett om det enda som till slut är outhärligt, det som betyder räddning vad som än kan hända: att han skall få behålla sin tro. Har Petrus sin tro kvar kommer han att vända tillbaka och bli upprättad. Och sedan kan han styrka sina bröder, så som bara den som fått pröva sin Herres obegripliga trofasthet. Det skulle också visa sig, att det gick så. Detta var den avgörande skillnaden mellan Petrus och Judas. Båda föll och båda ångrade sig. Men Judas hade förlorat sin tro.

Vad man får ta med sig (Luk 22:35–38)

Översättning

Sen sade han till dem: När jag sände ut er utan börs och ränsel och sandaler, inte saknade ni då något? De svarade: Ingenting! Då sade han till dem: Men nu får den som har en börs ta den med sig, likaså den som äger en ränsel, och den som inte har ett svärd bör sälja sin mantel och köpa sig ett. Ty jag säger er, att på mig måste det skriftordet gå i uppfyllelse: Han blev räknad till missgärningsmännen. Det som är skrivet om mig går nu i uppfyllelse. Då sade de: Herre, se här har vi två svärd. Han svarade dem: Det räcker.

Kommentar

Jesus frågar lärjungarna om de minns hur det var när han förra gången sände ut dem. Det underförstådda sammanhanget är, att nu skall sändas ut på nytt. Den gången fick de gå utan att ta någonting med sig. Hur gick det? Led de någon nöd? De svarar

övertygat: Inte alls! De hade lärt sig vad de skulle lära. Det går att avstå från allt, när Gud begär det. Den som kan den konsten, han kan också få ”äga” något, nämligen som en förvaltare av Guds egendom. Och nu fastställer Jesus en annan ordning än förra gången. Nu får de använda vad de möjligen kan äga. Att tala om ”apostolisk fattigdom” och mena att Jesus av sina lärjungar krävde egendomslöshet, är alltså oriktigt. Vad Jesus kräver är det som Paulus talar om: Jag har lärt mig att leva på alla slags vis: att vara mätt lika väl som att vara hungrig, att ha överflöd lika väl som att lida brist (Fil 4:12).

Jesus talar till och med om att köpa sig ett svärd. Det visar sig att lärjungarna faktiskt – tydligen i hemlighet – tagit två stycken med sig. Jesus säger helt kort: Det räcker. Meningen tycks vara, att det kan bli fråga om nödvärn. En apostel behöver inte låta sig dräpas av en rånare, om han kan skrämman iväg honom med ett vapen. Men det är inte fråga om att utbreda evangeliet med våld eller dra ut på korståg, inte heller att trotsa en ogudaktig stat. Där är martyriet på sin plats. Ångestkampen (Luk 22:39–46)

Översättning

Så gick han ut ur staden och tog som vanligt vägen till Oljeberget, åtföljd av sina lärjungar. När han kom fram, sade han: Bed att ni inte kommer i frestelse. Sen drog han sig undan från dem, ungefär ett stenkast, föll på knä och bad: Fader, om det är din vilja, så tag denna kalk ifrån mig. Men låt din vilja ske och inte min! Då visade sig en ängel från himmelen för honom och styrkte honom. Han hade kommit i svår ångest och bad allt innerligare, och hans svett liknade blodsdroppar, som föll ned på marken. Så reste han sig från bönen och kom tillbaka till lärjungarna och fann att de somnat i sin bedrövelse. Då sade han till dem: Varför sover ni? Res på er och bed att ni inte kommer i frestelse. Kommentar

Lukas berättar här helt kort, Han nämner inte namnet Getsemane, kanske därför att han inte vill tynga sin berättelse med alltför många hebreiska ord. Inte heller talar han om en trädgård, bara om Oljeberget. Medan de andra synoptikerna berättar att Jesus tre gånger gick bort för att bedja och tre gånger kom tillbaka och fann lärjungarna sovande, nämner Lukas bara en gång. Däremot har han ensam orden om ängeln som styrkte Jesus och om hans svett som blev som blodsdroppar. Här är texten emellertid osäker. Dessa båda verser (43 och 44) saknas i två av våra fyra äldsta handskrifter. Det är emellertid troligare att de strukits än att de blivit tillagda. För en senare generation måste det ha tätt sig orimligt, att Guds Son skulle styrkas av en ängel. Men berättelsen gör här allvar av Jesu sanna mänsklighet.

Liksom hos de andra synoptikerna är kärnan i Jesu bön en återklang av tredje bönen i Fader vår. Och liksom där får vi ingen förklaring till vad ”kalken” innebär. Men i Gamla Testamentet är det den vanliga bilden av Guds vrede reaktion på allt ont, den olycka som måste komma över den som försökt trotsa Gud och skilt sig från honom. Så förstod man saken i urkyrkan. Jesus hade tagit på sig våra synder med alla deras konsekvenser inför Gud.

När Jesus talar om att bedja för att inte komma i frestelse, betyder frestelse (som alltid i Nya Testamentet) också ett trosprov där det gäller att inte svika. Jesus ber lärjungarna ”resa på sig” för att bedja. När man bad brukade man nämligen stå upp. Att Jesus denna gång hade bett på knä var något ovanligt, något som visade hur svår hans kamp var. Lukas talar också om ”svår ångest”. Det ord han använder kan beteckna döds kamp eller dödsångest. Mörkrets timme (Luk 22:47–53) Översättning

Medan han ännu talade kom det en folkhop. I spetsen gick han som hette Judas, en av de tolv. Han närmade sig Jesus och ville kyssa honom. Men Jesus sade till honom: Judas, förräder du Människosonen med en kyss? När de som var med Jesus såg vad som höll på att ske, frågade de: Herre, skall vi ta svärden och hugga till? Och en av dem slog till översteprästens tjänare och högg av honom högra örat. Men Jesus sade: Håll upp där, inte mera! Sen rörde han vid mannens öra och helade honom. Men till dem som kommit emot honom, överstepräster och befälhavarna för tempelvakten och de äldste, sade han: Som mot en rövare har ni dragit ut med svärd och påkar. Var dag har jag varit hos er i templet, och ni har inte lyft en hand för att gripa mig. Men nu är det er stund och nu råder mörkrets makt.

Kommentar

Så kommer Judas i spetsen för en stor hop. Han går fram för att ge Jesus en tillgiven lärjunges vanliga hälsning. Jesus låter honom förstå att han vet varför han har kommit. De yrvakna lärjungarna undrar om det är tid att ta fram de båda svärden. En av dem måttar ett hugg mot någon av de närmaste, tydligen mot hjässan, men missar och träffar bara örat. Jesus befäller honom att sluta och räcker ut sin hand och botar den sårade – en detalj som bara Lukas berättar. Sen talar Jesus till anförarna för skaran. Lukas – återigen ensam – nämner att där också fanns representanter för de styrande. Han vill göra klart att det var de officiella judiska myndigheterna som var skyldiga till Jesu död. Den punkten var viktig, när det gällde försvaret av Paulus, som Lukas har med i tankarna. Han vill visa, att det aldrig förelåg någon konflikt mellan Jesus och romarna. Kanske berättar han hur Jesus botade översteprästens tjänare just för att visa, att varje tanke på att använda våld var främmande för Jesus.

När Jesus förebrår motståndarna att de försöker mörklägga sina gärningar, tillfogar han att det på sätt och vis är följdriktigt. De hade den stund, då Gud tillåter ondskan att handla och det ser ut som om den hade makten. På översteprästens gård (Luk 22:54–62)

Översättning

Då grep de honom och förde bort honom, in i översteprästens hus. Men Petrus följde efter på avstånd. De hade tänt en eld inne gården och satt där tillsammans, och Petrus satte sig bland dem. En tjänsteflicka fick se honom där han satt vid elden. Hon spände ögonen i honom och sade: Den där var ju också med honom! Men han nekade och sade: Kvinna, jag känner honom inte! Efter en kort stund var det en annan som fick se honom och sade: Du med är en av dem! Men Petrus svarade: Människa, det är jag inte! Sen gick det ungefär en timme, och så kom en annan och sade med stor bestämdhet: Visst var han också med honom! Han är ju från Galileen! Då sade Petrus: Människa, jag begriper inte vad du talar om! Och strax, medan han ännu talade, gol en tupp. Då vände sig Herren om och såg på Petrus, och Petrus kom ihåg Herrens ord, hur han sagt till honom: Innan tuppen gal i natt kommer du att förneka mig tre gånger. Och han gick sin väg, ut därifrån, och grät bittert. Kommentar

Lukas berättar inte hur lärjungarna övergav Jesus och flydde. Det är en av de många punkter, där hans skildring berör sig med Johannes. Vi får höra, hur Jesus förs bort och hur Petrus följer efter på avstånd. Här använder Lukas ungefär samma ord som Markus och Matteus, men i fortsättningen är hans berättelse språkligt sett så självständig att man frågat om han inte måste ha ha en egen källa till passionshistorien. Någon skriven källa behöver det inte ha varit. Det räcker med antagandet att han som missionsarbetare blivit förtrogen med den form som Paulus använde och som kanske också var den vanliga i Antiokia. Matteus och Markus har givit oss en annan version, troligen den som Petrus brukade använda.

Hos Lukas återvänder många av de kända dragen i berättelsen om Petri förnekelse: elden på gården, Petrus som försöker försvara mängden men blir utpekad och förnekar sin Mästare tre gånger.

En detalj är Lukas ensam om att berätta. Han säger att Jesus vände sig om och såg på sin lärjunge, när han för tredje gången förhörd honom. Av sammanhanget framgår det att Jesus väntade på att föras inför sina domare. Han kan ha stått någonstans i mörkret på samma gård eller i ett av de öppna gallerier som brukade löpa längs väggen utanför rummen i övervåningen. Petrus måste först ha märkt att han stod där. Hos Markus – som ju anses återge vad Petrus brukade berätta – hör vi gång på gång talas om hur Jesus såg på sina lärjungar. Han måste ha gjort det på ett sätt som de inte kunde glömma. Denna gång behövdes det inte mer än en blick för att Petrus skulle inse vad han gjort – just det som han dyrt lovat att aldrig göra. Han hade blivit sållad. Mänskligt sett hörde han till agnarna. Men berättelsen skulle få en fortsättning som Petrus inte kunde ana. Jesus smädades och dömes (Luk 22:63–71)Översättning

Men männen som höll Jesus fångslad hånade honom och slog honom. De höljde över hans ansikte och sade: Profetera! Vem var det som slog dig? Också på många andra sätt skymfades de honom.

När det så blev dag, samlades folkets äldste, översteprästerna och de skriftlärd och ställde honom inför sitt Stora Råd. De frågade: Är du Messias, så säg oss det. Han svarade: Säger jag er det, så kommer ni inte att tro det. Och frågar jag er, så svarar ni inte. Men härefter kommer Människosonen att sitta på den gudomliga Maktens högra sida. Då sade de alla: Så är du alltså Guds son? Han svarade dem: Ni säger det. Jag är. Då sade de: Vad behöver vi mera för vittnesmål? Vi har ju själva hört det av hans egen mun.

Kommentar

Processen mot Jesus tycks ha förts vid en förberedande – men i realiteten avgörande – nattlig förhandling inför översteprästen, och sedan vid en formell slutsession som hölls i dagryningen. En dödsdom fick nämligen inte avkunnas vid ett nattligt sammanträde. Matteus och Markus nämner båda dessa sammanträden, Johannes uppehåller sig bara vid ett nattligt förhör och Lukas talar bara om det som försiggick i dagryningen. För dem alla är resultatet det viktiga. Jesus dömdes till döden som hädare, därför att han gjorde anspråk på att vara Guds Son.

Innan Lukas talar om domstolsförhandlingen berättar han hur de som vaktade Jesus smädade honom. De andra synoptikerna berättar att det hände sen den första förhandlingen var slutförd. Man hånade honom som en falsk profet och krävde att han skulle bevisa sina orimliga anspråk. Sådana krav hade Jesus många gånger avvisat, även när de framfördes med större allvar och en viss respekt. Tron väcks inte av att en obotfärdig människa blir rädd inför en maktdemonstration och finner det klokast att passa sig. Djävulen hade försökt få Jesus att imponera på den sortens folk genom att kasta sig ned från tempelmuren. Han hade framställt det som ett trosprov. Nu bestod Jesus det verkliga provet och lät sig störtas ned i en avgrund av smälek och skräck i förlitan på att det var Guds väg för honom.

Från förhöret på fredagsmorgonen ger oss Lukas bara en glimt. Stora Rådet var samlat. Frågan gällde först om Jesus var Messias. Jesu svar för åter tankarna till Johannesevangeliet, där Jesus gång på gång förebrår judarna att de inte vill höra på honom och inte förstår vad han säger. Den fråga de nu hade ställt kunde inte besvaras. Jesus var inte det, som de kallade för Messias. Han var något långt mera, och det säger han dem öppet: De skall själva få se det ”härefter”, sen de dömt och förkastat honom. Då skulle de få se honom sitta på ”Guds makts högra sida”. Hos synoptikerna heter det ”På Maktens högra sida”. Makten betyder här Gud. Judarna nämnde inte gärna hans namn utan använde omskrivningar. En grek hade inga sådana betänkligheter. Men Lukas har behållit ordet ”makt” och skapat uttrycket ”Guds makts högra sida”, vilket på vårt språk kräver en omskrivning.

Jesu ord kunde inte gärna ha mer än en innebörd, och rådsmedlemmarna frågade om han alltså är Guds Son. Han bekräftar det och döms till döden. Hans ord ”Jag är” innehåller möjligen också en beröringspunkt med Johannesevangeliet. Där

vi veta att Jesus använde orden JAG ÄR med en särskild betydelse. De orden var nämligen Guds eget namn, det som han hade uppenbarat för Mose vid den brinnande busken (2 Mos 3:14). Jesus använde dem om sig själv för att ge den innersta nyckeln till sin hemlighet. Från judisk synpunkt var det en klar hädelse.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt

Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Lukas evangelium